СТОПАНСКА АКАДЕМИЯ „Д. А. ЦЕНОВ“ – СВИЩОВ

СЪЮЗ НА УЧЕНИТЕ В БЪЛГАРИЯ – КЛОН СВИЩОВ

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА
КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

Академично издателство „Ценов“
Свищов
2020

ПРОГРАМЕН КОМИТЕТ

Доц. д-р Иван Марчевски – Ректор на СА „Д. А. Ценов“ - Свищов
Проф. д.б.н. Диана Петкова – Председател на Съюза на учените в България
Доц. д-р Тодор Кръстевич – Зам. ректор „Научноизследователска и проектна дейност“ на СА „Д. А. Ценов“
Доц. д-р Красимира Славева – Председател СУБ – клон Свищов

ОРГАНИЗАЦИОНЕН КОМИТЕТ

Проф. д-р Атанас Атанасов
Доц. д-р Христо Сирашки
Доц. д-р Пепа Стойкова
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

РЕДАКЦИОНЕН СЪВЕТ

Председател:
Проф. д-р Атанас Атанасов
Членове:
Проф. д-р Поля Ангелова
Проф. д-р Маргарита Богданова
Доц. д-р Красимира Славева
Доц. д-р Христо Сирашки

НАУЧНИ СЕКРЕТАРИ
Гл. ас. д-р Зоя Иванова
Гл. ас. д-р Любка Илиева

Публикуваните материали са рецензирани. Авторите носят отговорност за съдържанието на материалите, изразените мнения, използваните данни, цитираните източници и езиковото оформление на текстовете.

ISBN 978-954-23-1815-6

СЪДЪРЖАНИЕ

ИКОНОМИКС, ФИНАНСИ, ЗАСТРАХОВАНЕ, СОЦИАЛНО ДЕЛО

Напълно автоматизирания луксозен комунизъм – опит за подмяна на идеологията с технология
Проф. д.н. Борислав Борисов, докт. Дмитрий Лем 7

Бюджетно осигуряване на националната сигурност – състояние и тенденции за периода 2010 – 2019 г.
Проф. д-р Андрей Захариев, ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Русалин Русалинов.....18

За информационното общество в България – 30 години след началото на промените
Проф. д-р Йордан Василев 27

Човешките ресурси в здравеопазването (2009-2019 г.)
Доц. д-р Анастасия Марчева, гл. ас. Милена Владимирова.....35

Реформата в българското данъчно облагане и икономиката в сянка
Доц. д-р Валентин Милинов 43

Надзор върху застрахователната дейност в България в контекста на защитата на интересите на застрахованите
Доц. д-р Венцислав Василев 51

Българската икономика преди и след 30 години: източници на растежа
Доц. д-р Вера Пиримова 58

Глобализацията на съвременната икономика и мястото на България в нея
Доц. д-р Людмил Несторов 67

Осигурително-технически аспекти на взаимовръзката „вход – изход“ през призмата на адекватността и еквивалентността на пенсионноосигурителната система в България
Доц. д-р Пламен Йорданов, докт. Жанета Ангелова 76

Застраховането като възможност за осигуряване на допълнителен доход на хората в надработоспособна възраст
Доц. д-р Румен Ерусалимов 84

Конвергенция на финанси и застраховане в България –
проявления, тенденции, възможности
Доц. д-р Стоян Проданов.....93

Анализ на показателите за капиталова адекватност на банките
в България през периода 2007 – 2018 г.
Гл. ас. д-р Аглика Кънева 102

Еволюция на държавния надзор върху застрахователната
дейност в България
Гл. ас. д-р Анелия Панева 113

30 години пазарна икономика в България: ефекти върху заетостта
Гл. ас. д-р Елка Сярова.....121

Оценка състоянието на задлъжнялостта в подсектор
„Местно самоуправление“
Гл. ас. д-р Петко Ангелов, докт. Силвия Заркова.....129

Развитие и усъвършенстване на институционалната структура
на пазара на труда в България
Гл. ас. д-р Таня Илиева 137

Пъзел с изменчивостта – методология за тестване на БФБ
Гл. ас. д-р Цвета н Павлов 144

Осигуряване в Универсален пенсионен фонд – състояние
и възможности
Ас. д-р Йордан Йорданов.....153

Инвестирането във ВЕЦ като важен възобновяем енергиен източник
в България
Ас. д-р Стефан Станимиров, докт. Мирослав Костадинов.....161

Мястото на преките чуждестранни инвестиции
в българската икономика
Ас. Елица Петкова.....168

Парите – начален и краен стимулатор и ограничител на банковото
външнотърговско посредничество (Финансово-правни аспекти)
Ас. Игнат Папазов 177

Стрес тестовете на българската банкова система в контекста
на регулаторните изисквания на Базел III
Докт. Беатрис Любенова 184

Инвестиционните банки и ипотечните облигации
Докт. Борислав Киров 196

Презастраховането като инструмент за управление на риска
Докт. Вахан Бохосян 205

Отражение на петролните ценови шокове върху световната
икономика
Докт. Даниел Тунчев 211

Българският модел на системата „бонус-малус" и поредното
предизвикателство пред застрахователните компании
Докт. Михаела Монова 220

Проблеми и предизвикателства пред холдинговите дружества
в България
Докт. Теодора Цветкова 228

СЧЕТОВОДСТВО, КОНТРОЛ, АНАЛИЗ, СТАТИСТИКА

Същност и възможности за счетоводно отчитане
на специализираните пенсионни резерви в пенсионноосигурителните
дружества
Проф. д-р Атанас Атанасов 239

Съвременната агростатистика в България – началото
Проф. д-р Поля Ангелова 247

Стандартизация на счетоводството в предприятията от публичния
сектор в Република България
Доц. д-р Венцислав Вечев 255

Значими изменения в счетоводството в резултат на настъпилите
социално-икономически промени през последните 30 години
Доц. д-р Галина Чиприянова 261

Структурните промени в българската икономика и влиянието им
върху външната търговия и икономическия растеж
Доц. д-р Красимира Славева 270

Първи период в развитието на статистическия анализ
на „Отдалечени наблюдения“ ("OUTLIERS")
Доц. д-р Любомир Иванов **281**

Оценка на достъпа до интернет в дейността на предприятията
Доц. д-р Маргарита Шопова **288**

Стопански счетоводен анализ на ефективността и финансовата
стабилност на предприятието
Доц. д-р Марко Тимчев **296**

Правни аспекти на трансферното ценообразуване при данъчно
облагане в Р България
Доц. д-р Пенко Димитров **305**

Дуално или триално обучение по контролни дисциплини във висшето
образование – проблеми и предимства
Доц. д-р Пепа Стойкова **313**

Сравнителен анализ на финансирането на висшето образование
в страните от Европейския съюз
Доц. д-р Пламен Петков **324**

Предизвикателства пред одиторите в контекста на разширеното
докладване
Доц. д-р Силвия Костова **333**

Оценката на риска при извадковото изучаване в одита
Доц. д-р Стела Касабова **341**

Развитие на контрола върху акцизите през последните 30 години
Гл. ас. д-р Жельо Желев **347**

Мрежов модел за пътуване в България с БДЖ при планиране
на маршрут за пътуване с прикачване
Гл. ас. д-р Миглена Иванова **355**

Счетоводната професия в перспектива – умения и компетенции
Гл. ас. д-р Радосвета Кръстева-Христова **364**

Оценка на икономическото сближаване между областите в България
Гл. ас. д-р Тихомир Върбанов **371**

Проблеми при прилагането на разширения критерий на Дики-Фулър
Ас. д-р Евгени Овчинников 379

МЕНИДЖМЪНТ, МАРКЕТИНГ, МЕЖДУНАРОДНИ ОТНОШЕНИЯ ПЛАНИРАНЕ, ИНФОРМАЦИОННИ ТЕХНОЛОГИИ

Comparative Analysis of the Competitiveness of the Balkan Countries
Prof., PhD Lyubcho Varamezov.....387

Lean Management във висшето образование
Проф. д-р Маргарита Богданова 394

Стратегическият маркетингов мениджмънт – перспектива
за развитие на туристическите бизнес организации в България
Доц. д-р Ваня Григорова 403

Приложение на Big Data анализа за защита на информацията
Доц. д-р Веселин Попов, доц. д-р Петя Емилова 411

Проблемът с текучеството на персонала в българските предприятия
Доц. д-р Галина Захариева, докт. Дритон Сюлча.....419

Управление на преживяванията на персонала – фактор
за организационно развитие
Доц. д-р Ирена Емилова, гл. ас. д-р Милен Динков.....427

Подобряване на отрасловата свързаност чрез изграждане
на железопътния участък по коридор № 9
Доц. д-р Камен Петров, докт. Радослав Костев 436

Потенциал на индустриалния интернет за нещата за подобряване
на производствените процеси
Доц. д-р Наталия Маринова 445

Професионалното обучение и особености на системата
за професионално образование и обучение
Доц. д-р Христо Сирашки 453

Повишаване качеството на обслужване на клиенти чрез въвеждане
на нови технологии в търговията
Гл. ас. д-р Венцислава Минкова.....465

Предимства на гъвкавото управление на проекти и въздействието върху проектния риск
Гл. ас. д-р Евелина Парашкевова.....473

Социално-икономически промени - управленски аспекти
Гл. ас. д-р Елена Йорданова 481

Приложение на web 2.0 технологиите за споделяне на научни изследвания, ресурси и резултати
Гл. ас. д-р Кремена Маринова-Костова.....487

Съвременни предизвикателства пред управлението на регионалното развитие в Република България
Гл. ас. д-р Методи Иванов.....495

Маркетингови комуникации на българския бизнес в дигитална среда
Гл. ас. д-р Мирослава Ценкова 502

Местното самоуправление в България – някои основни постановки
Гл. ас. д-р Юлиян Господинов 510

Степен на интегрираност на приоритетите за интелигентна специализация в плановите документи
Ас. д-р Мариела Стоянова 518

Концепция за многостепенно управление: възникване, развитие, перспективи
Докт. Димитрина Проданова.....524

Развитие на електронната търговия в България през последните 30 години
Докт. Михаела Маркова.....533

ИКОНОМИКА НА ОТРАСЛИТЕ

Устойчивост в развитието на туризма в националната бизнес среда
Проф. д.ик.н. Таня Горчева 543

Българската индустрия – тридесет години по-късно
Проф. д-р Анета Денева.....551

Подпомагане на доходите на производителите от аграрния сектор
Доц. д-р Виолета Блажева 560

Съвременни измерения на управлението на талантите
Доц. д-р Искра Пантелеева 566

Значение на инфраструктурните коридори за регионалното икономическо развитие на България
Доц. д-р Камен Петров 574

Изследване на възможностите за развитие на туристическа дестинация „Свищов“
Доц. д-р Любка Илиева 583

Градско земеделие – алтернатива или необходимост
Доц. д-р Марина Николова 592

Теоретико-приложни аспекти на мърчандайзинга в българската търговска практика
Доц. д-р Петранка Мидова 603

Туристическите агенти, резервационните услуги на туроператорите и свързаните с тях дейности в България 30 години след началото на промените
Доц. д-р Петя Иванова 611

Изследване необходимостта от придобиване на търговски умения по женско предприемачество
Доц. д-р Светослав Илийчовски, доц. д-р Теодора Филипова 618

Бизнес среда и предприемаческа дейност на българските пивоварни предприятия
Доц. д-р Сергей Найденов 626

Атрибутивно анализиране на асортиментното разнообразие в точките на продажби
Доц. д-р Симеонка Петрова 634

Периодът на прехода – 30 години растеж на регионалните дисбаланси
Доц. д-р Тихомир Личев 642

Социална работа и социално предприемачество
Гл. ас. д-р Ваня Ганева 652

Анализ на сезонността в търговията
Гл. ас. д-р Венцислав Перков 660

Разкриване на нефинансова информация от големите български държавни предприятия
Гл. ас. д-р Емил Николов 667

Подходи за управление на риска в търговските предприятия
Гл. ас. д-р Зоя Иванова 676

Проблеми и предизвикателства пред развитието на туризма в България
Гл. ас. д-р Любомира Тодорова 684

Развитие на туристическа дестинация България като част от интернационалния туристически пазар
Гл. ас. д-р Павлин Павлов 690

Анализ на предприемаческите нагласи в България
Ас. д-р Ивайло Костов 698

Устойчиво развитие на българската индустрия
Докт. Айтен Сабри 706

Значение на пътната инфраструктура като фактор за подобряване състоянието на горскостопанските предприятия
Докт. Руслан Коларов 714

Анализ на възможни решения за преодоляване на височинните ограничения и ограниченията в газенето през канала море-езеро за по-големи плавателни съдове създавани от Аспарухов мост
Инж. Дойчин Ников, Красимира Вангелова 722

НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКА КОНФЕРЕНЦИЯ

ИКОНОМИКАТА НА БЪЛГАРИЯ – 30 ГОДИНИ СЛЕД НАЧАЛОТО НА ПРОМЕНИТЕ

Свищов, 22 ноември 2019 г.

Сборник с доклади

Конференцията е посветена на 75 години от създаването на Съюза на учените в България

ISBN 978-954-23-1815-6

Издателство и печат: Академично издателство „Ценов”
Свищов, ул. Градево № 24

740

БЪЛГАРСКИЯТ МОДЕЛ НА СИСТЕМАТА „БОНУС-МАЛУС” И ПОРЕДНОТО ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВО ПРЕД ЗАСТРАХОВАТЕЛНИТЕ КОМПАНИИ

Докт. Михаела Стоянова Монова
Катедра „Финанси и кредит“,
СА „Д. А. Ценов“ – Свищов,
mmonova@ozk.bg

Резюме: *Наред с неблагоприятното положение, в което е поставен българският застрахователен пазар във връзка с тълкувателното решение на ВКС за разширение на кръга лица, имащи право да получат обезщетение за неимуществени вреди от смъртта на техни близки, застрахователните компании, сключващи застраховка "Гражданска отговорност" на автомобилистите, са изправени и пред още едно предизвикателство - въвеждането на системата бонус-малус. Въвеждането на тази система, ще има за цел да респектира недисциплинираните водачите на пътя и да стимулира добросъвестните водачи като заплащат различна застрахователната премия по застраховка „Гражданска отговорност“.*

Ключови думи: *система бонус-малус, застраховка "Гражданска отговорност", отговорност на автомобилистите, застрахователен пазар, презастрахователен пазар, финансова стабилност.*

JEL*: G2, G22, G18 .*

THE BULGARIAN MODEL OF THE „BONUS-MALUS“ SYSTEM AND THE FOLLOWING CHALLENGE TO INSURANCE COMPANIES

Mihaela Stoyanova Monova, PhD student
Finance and Credit Department,
SA „D. A. Tsenov“- Svishtov,
mmonova@ozk.bg,

Abstract: *In addition to the unfavorable position of the Bulgarian insurance market in relation to the interpretative decision of the HCV for the extension of the circle of persons entitled to receive compensation for non-pecuniary damages from the death of their relatives, the insurance companies taking out motor third party liability insurance , they also face another challenge - the introduction of the bonus-malus system. The introduction*

of this system will aim to respect the undisciplined drivers of the road and to encourage bona fide drivers by paying a different insurance premium on civil liability insurance.,

Key words: *bonus-malus system, civil liability insurance, motorists liability, insurance market, reinsurance market, financial stability.*

JEL: *G2, G22, G18 .*

1. Въведение

Въвеждането на новата система „бонус-малус" има за цел в дългосрочен план да помогне при решаването на проблемите с недисциплинираните водачите на пътя и респективно за намаляването на пътно-транспортните произшествия, броя на смъртните случаи и телесните наранявания. Тази система поставя акцент върху пряката връзка между поведението на водачите на пътя, спазването на отговорностите на собствениците на МПС и нивата на пътен травматизъм в България. Бонус-малус системата има цел да стимулира добросъвестните водачи, чиято застрахователната премия по застраховка „Гражданска отговорност" ще намалява и да санкционира рисковите водачи чрез заплащане на по-висока застрахователна премия, определена на база на рисковото им поведение. (www.fsc.bg)

Под различни форми тази система за ценообразуване се прилага при автомобилното застраховане в цял свят, най-вече при задължителната застраховка „Гражданска отговорност" на автомобилистите, както и при доброволната застраховка Автокаско. Такъв тип системи са въведени в почти всички стани в Европа, като в някой от тях се използват от повече от 100 години. Системата „Бонус-малус" започва да се прилага във Великобритания от 1914 г., в Швейцария тази система като задължителна се въвежда от 1929 г., в Германия "бонус" се въвежда през 1954 г. и „малус" през 1969 г., в Белгия и Франция системата се въвежда през 1971 г. (easy-ins.bg).

2. Създаване на „български" модел на системата "Бонус-малус"

У нас през 2018 г. въз основа на разпоредби в Кодекса за застраховане е нает консултант с международен опит в оценката на риска и актюерството („Ърнст и Янг Бизнес"), който да изготви модел за коригиране на Застрахователната премия по задължителна застраховка

„Гражданска отговорност“ на автомобилистите в зависимост от поведението на водача при движение по пътищата и/или причинените щети. Отговорни за проекта са Комисията за финансов надзор, Министерство на вътрешните работи и Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията. Въвеждането на „български“ модел на системата среща обществен отпор поради редица пропуски като: определянето на клас за „бонус-малус“ на автомобила, което се практикува само в една държава членка в Европейския съюз; предложението за запазване на класа за „бонус-малус“ при прехвърляне на собствеността върху МПС, което не е предвидено в системите за „Бонус-малус“ на нито една от анализираните държави в ЕС, а също и с аргумента, че по този начин се възлага тежест на лица, които не са отговорни за причиняване на вреди или за допускане на нарушения по пътя. Отправени бяха и критики, че системата „Бонус-малус“ не се отнася за МПС, които са общинска или държавна собственост (www.fsc.bg). При изработване на новото предложение на Наредбата за системата „Бонус-малус“, са използвани предоставени от МВР и Гаранционния фонд статистически данни, чрез които са установени факторите (пътни нарушения), които имат най-значителен ефект върху честотата на инцидентите, свързани с фатални изходи и телесни наранявания, подготвения на тяхна база статистически анализ и моделите за моделиране, изготвени от консултанта „Ърнст и Янг Бизнес Адвайзори Сълушънс“, Гърция. За да се осигурят равнопоставени условия на всички участници в „българския модел” на системата „Бонус-малус“ се предлага за целите на класификацията, както на водачите, така и на собствениците да се взимат предвид само нарушенията и престъпленията, извършени след 01.01.2020 г. (www.fsc.bg).

Прилагането на „българския“ модел среща сериозен отпор заради действащата у нас нормативна уредба, която не позволява въвеждането на класическия вариант „Бонус-малус“ поради обвързването на застраховката „Гражданска отговорност“ с автомобила вместо с неговия водач и зависимостта на предлагания модел от нарушенията, констатирани от пътната полиция.

Това означава, че успешното прилагане на системата „Бонус-малус“, ще зависи от двете основни характеристики на „българския модел“:

- автомобилите да притежават собствен бонус малус;

- като определяща база да служи не виновно причинените щети които са заплатени от застрахователите, а да се използват административно наказателните постановления на пътна полиция.

Въвеждането на системата „Бонус-малус“ у нас може да се представи в следните етапи:

1. *Първи етап*

Това е етапът на влизане в сила на разпоредбите, които ще позволят отчитането на извършените административни нарушения и престъпления, които са заложени като фактори за **определяне на „бонус-малус“ класа на водача и собственика на МПС от 01.01.2020 г.** (www.fsc.bg)

2. *Втори етап*

Това е етапът на влизане в сила на разпоредбите, които регулират определянето на „Бонус-малус“ класа на водача и собственика на МПС и **коригирането със съответния коефициент на индивидуалната застрахователна полица от 01.01.2021**.

Предвижда се системата да се прилага по еднакъв начин в случаите на моторни превозни средства, собственост на физически лица, юридически лица, държавата и общините и в случаите на моторни превозни средства, използвани за лични и служебни цели. Предложеният модел на системата отчита обективното правно положение, че съгласно българското законодателство застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите по отношение на конкретно моторно превозно средство може да се сключи, както от неговия собственик, така и от всяко друго лице. Предвижда се системата „Бонус-малус“ да отчита факторите, свързани с поведението на водачите при движение по пътищата (установени с влезли в сила актове за налагане на наказания на административни нарушения по Закона за движението по пътищата или престъпления от Наказателния кодекс, които имат отношение към настъпване на ПТП и причиняване на телесни увреждания и смърт на участници в движението).

Конкретните административни нарушения и престъпления са групирани в седем категории, съгласно тяхната тежест и за всяка категория е определен брой наказателни точки, които да се начисляват при влизане в сила на актовете за налагане на наказания. Предложеният модел предвижда носители на „Бонус-малус“ класа да бъдат собственикът на моторното превозно средство по отношение на конкретното моторно превозно средство и водачът на моторното превозно средство.

Логиката налага собственикът да бъде носител на класа за „бонус-малус“, доколкото той има право на ползване и разпореждане с моторното превозно средство и с поведението си може да определя лицата, които да го управляват. По тази причина се предлага неговият „бонус-малус“ клас по отношение на конкретното МПС да се влияе от

всички административни нарушения и/или престъпления, извършени с МПС през периодите на собственост. Предлага се водачът на моторното превозно средство да бъде носител на клас „бонус-малус“ поради факта, че поведението му е основният фактор за причиняване на пътнотранспортни произшествия с произтичащите от тях вреди върху други граждани и имущество, а основната цел на предлаганата система е да противодейства на рисковото поведение на водачите на превозни средства при движението им по пътищата.

Заложените класове „бонус-малус“ са общо 15 (петнадесет), както следва:

1. базов „неутрален“ клас (клас 6);
2. пет класа „бонус“ (класове от 1-5);
3. девет класа „малус“ (класове от 7-15).

Предвидено е и алтернативно предложение, където класовете „бонус-малус“ за общо 20 (двадесет):

1. базов „неутрален“ клас (клас 8);
2. седем класа „бонус“ (класове от 1-7);
3. дванадесет класа „малус“ (класове от 9-20) (www.fsc.bg).

3. Мониторинг на Националното бюро на българските автомобилни застрахователи, наложен от Съвета на бюрата

С решение на Управителния комитет на Съвета на бюрата от 07.12.2017 г., НББАЗ е задължено в срок до 09.03.2018 год. да предостави финансова гаранция под формата на банкова гаранция или паричен депозит в размер на 4,000,000 евро, което своевременно е изпълнено.

На 6 декември 2018 г. Управителният комитет на Съвета на бюрата решава да постави Националното бюро на българските автомобилни застрахователи (НББАЗ) „под наблюдение“. Причината за налагането на тази санкция е неприемливото поведение на определени компании на български застрахователен пазар, изразяващо се в отказа им да изплащат предявени към тях щети, настъпили в държави членки на системата „Зелена карта“.

Наред с решението си за поставяне на НББАЗ под наблюдение, Управителният комитет на Съвета на бюрата поставя допълнителни изисквания към НББАЗ, изразяващи се в това НББАЗ да сключи общ презастрахователен договор за целия пазар, както и да адаптира размера на банковата гаранция в полза на Съвета на Бюрата. (СОВ

Recommendations No 1 to 10 on reinsurance renewals as from 01/01/2019 addressed to the Monitored Bureaux)

По отношение на изискването за банкова гаранция или паричен депозит, Съвета на бюрата може да усвои банковата гаранция, ако НББАЗ (и в частност членовете на бюрото) не плаща премията по презастрахователния договор, членските си вноски или задълженията си към други бюра, произтичащи от неплатени гаранционни искания. НББАЗ трябва да избере презастрахователни брокери, които да посредничат при договарянето, пласирането и подписването на общия презастрахователен договор. След подписването му, индивидуалните презастрахователни договори, които всяка отделна застрахователна компания сключва, ще покриват рискове по застраховка „Гражданска отговорност“ на МПС, реализирани единствено на територията на Р. България. Общият презастрахователен договор за пазара трябва да отговаря на определени изисквания, наложени от Съвета на бюрата, които са следните:

1.В раздел „Презастрахован“:

1.1. Презастрахователният договор трябва да покрива отговорността на Националното бюро по отношение на задълженията му по „Вътрешни правила“ и в ролята на представляващо дружествата-членове /застрахователни дружества, които имат лиценз за издаване на полици за Зелена карта”/.

1.2. В обхвата на договора за презастраховане трябва да бъде посочено, че същият ще обезщети Презастрахования (НББАЗ) за всяка отговорност по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, покрита от системата Зелена карта, за която Презастрахованият носи отговорност като Гарантиращо бюро, съгласно разпоредбите на „Вътрешни правила“ и съгласно закона в страната на настъпилото ПТП.

2. В раздел „Клас бизнес“ трябва да бъде посочено, че са покрити всички щети по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, по отношение на покритието на системата „Зелена карта“ и в съответствие с „Вътрешни правила” на Съвета на бюрата.

3. Договорът за презастраховане трябва да включва клауза, с която бенефициент по договора е и Съвета на бюрата. Тази разпоредба е необходима, за да се гарантира, че Съвета на бюрата има право на достъп до Презастрахователя в полза на обработващото Бюро в случай, че Презастрахованото Бюро не успее да удовлетвори исканията за възстановяване на гаранции.

4. Посочва се конкретен текст на „Клауза за прекратяване“ (Терминейшъл). Целта на това изискване е гарантиране на постоянната валидност на презастрахователното споразумение.

5. В раздел „Изключени рискове“ по презастрахователния договор, изключенията, които могат да се прилагат в една конкретна компания (например превоз на опасни стоки) не трябва да важат за целия пазар, а да обхваща всички отговорности по Зелена карта. Следователно, договорът за презастраховане да бъде предмет на стандартните изключения.

6. Всички леъри трябва да бъдат пласирани само с безплатни възстановявания.

7. Минималният брой на възстановяванията трябва да бъде равен на най-малко броя възстановявания, съгласно действащите към момента презастрахователни договори.

8. Когато се предвижда годишен общ лимит, в допълнение към броя на възстановяванията, този агрегиран лимит трябва да се индексира според клаузата за стабилност.

9. Определят се конкретни дати за изготвяне на информация, която да се предостави на брокерите, приемане на условията на договора, сключване на съответния договор.

10. В „Анюитетна клауза“ (Индексирана) ((Indexed) Annuity Clause) се предвижда автоматичните комутации да се избягват в договора за презастраховане. Всяка комутация може да се извършва за всеки отделен случай, при условия, които се договарят от застрахователя и презастрахователите.

Заключение

До каква степен и по какъв начин въвеждането на „българския модел” на системата "бонус-малус" ще се отрази върху финансовото стабилност на българския застрахователен пазар е твърде рано да се каже, **тъй като застрахователните компании не могат да направят точни изчисления, поради липса на своевременен достъп до актуални данни за издадените фишове и актове на шофьорите. Такана информация ще бъде налична за тях на един по-късен етап,** а към момента - застрахователният пазар у нас трябва да се справя и с поредното предизвикателство, пред което е изправен – **мониторинг наложен от Съвета на бюрата.**

Въвеждането на системата „бонус-малус“, ще е поредното предизвикателство пред финансовият мениджмънт на застрахователните компании, които действат на българския застрахователен пазар. Те трябва да поддържа добра финансова стабилност, за да могат да посрещат бъдещи финансови сътресения и шокове от новите нормативни промени.

ЛИТЕРАТУРА

www.fsc.bg
easy-ins.bg
COB Recommendations No 1 to 10 on reinsurance renewals as from 01/01/2019 addressed to the Monitored Bureaux